

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 30 maja 2018 roku

Powód J. K. (1) w pozwie z dnia 8 sierpnia 2016 roku wniósł o przywrócenie do pracy na dotychczas zajmowane stanowisko w pozwanym Ministerstwie (...), w związku z nieuzasadnionym rozwiązaniem stosunku pracy bez wypowiedzenia w dniu 25 lipca 2016 roku, zasądzenie wynagrodzenia za cały czas pozostawania bez pracy i zasądzenie od strony przeciwnej kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazał, że postawione mu zarzuty, mające uzasadniać rozwiązanie stosunku pracy, są nieprawdziwe i zostały stworzone jedynie w celu doprowadzenia go do „wyrzucenia” ze służby. Wskazał, że będące powodem zwolnienia go pismo, skierowane do ówczesnego wicepremiera M. M. i zarazem Ministra (...), poprzedzone zostało skierowaniem wiadomości tekstowej do Ministra (...) A. Z., w reakcji na zaproszenie wszystkich do udziału w debacie oświatowej. Brak jakiegokolwiek odpowiedzi na ww. wiadomość tekstową i zbliżający się termin zapowiedzianego ogłoszenia reformy oświatowej nowego rządu skłoniły go do podjęcia dalek idących zabiegów, w postaci wystąpienia do wicepremiera właśnie. Podkreślił, że jego działanie wspólnie ze swoją żoną przepełnione było troską o właściwy rozwój polskiej edukacji i nie stanowiło nieuzasadnionej krytyki polityki Ministerstwa (...), a przed wszystkim nie zostało ujęte w niestosowaną formę. Zwrócił też uwagę na to, że nie upubliczniał ww. korespondencji. Odnosząc się do żądania wynagrodzenia za okres pozostawania bez pracy, wskazał, że domaga się wynagrodzenia za okres 3 miesięcy.

W odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanego nie uznała powództwa i wniosła o jego oddalenie w całości, a także o zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu podniesione zostało, że okoliczność, która legła u podstaw rozwiązania z powodem stosunku pracy, została ujawniona w dniu 4 lipca 2016 roku, podczas zapoznawania się pełnomocnika pozwanego w innej sprawie sądowej. Wskazano, że powód, wystosowawszy pismo skierowane do wicepremiera M. M. (przekazane do wiadomości Kancelarii Prezydenta i premiera) z zawartą w nim krytyką Rządu Rzeczypospolitej Polskiej, naruszył zasadę obowiązku bezstronnego i rzetelnego wykonywania przez członka służby cywilnej powierzonych zadań (art. 76 ust. 1 pkt 4 ustawy), nie wykazując się powściągliwością w publicznym wyrażaniu poglądów na temat pracy swojego rządu. Naruszył ponadto art. 77 ustawy, wyrażający obowiązek wykonywania poleceń służbowych przełożonych, działając bez wiedzy przełożonego, bez jego polecenia, albowiem bezpośredni przełożony powoda nie wydał polecenia przygotowania pisma z dnia 5 stycznia 2016 roku do ministra A. Z. i nie wiedział o istnieniu tego pisma. Według autora odpowiedzi na pozew, powód naruszył też obowiązek wskazany w art. 76 ust. 7 ustawy, tj. obowiązek godnego zachowania się w służbie oraz poza nią, albowiem w rzeszonym piśmie do wicepremiera, występując jako osoba prywatna, powołał się na sprawowaną funkcję wiceprezesa (...), do której wyznaczony został jako przedstawiciel Ministerstwa (...).

W dalszym toku postępowania strony popierały stanowiska wyrażone w pierwszym pismach procesowych. Na rozprawie w dniu 17 maja 2018 roku pełnomocnik powoda dookreślił tytułem wyjaśnienia rozbieżności między petitum pozwu a jego uzasadnieniem, że powód domaga się zasądzenia wynagrodzenia za cały czas pozostawania bez pracy, począwszy od lipca 2016 roku.

Sąd Rejonowy – Sąd Pracy ustalił następujący stan faktyczny.

J. K. (1) zatrudniony był w Ministerstwie (...) od dnia 16 października 2006 roku. Początkowo na stanowisku głównego specjalisty. Następnie od dnia 21 listopada 2006 roku na stanowisku zastępcy dyrektora Departamentu (...). Od dnia 21 kwietnia 2007 roku na stanowisku dyrektora Departamentu (...). Z dniem 1 marca 2008 roku rozpoczął pracę na stanowisku głównego specjalisty w Departamencie (...)(od dnia 9 marca 2010 roku – Departamencie (...). Z dniem 12 marca 2012 roku J. K. (1) przeniesiony został na stanowisko naczelnika Wydziału (...)(z dniem 8 lutego 2013 roku

– Departamentu (...). Z dniem 26 kwietnia 2016 roku przeniesiony został na stanowisko głównego specjalisty w Departamencie (...).

/z akt osobowych pracownika: umowy o pracę k. 3/B, k. 21/B, pisma k. 27/B, k. 39/B, k. 66/B, k. 146/B, k. 175/B, k. 212/B/

Z dniem 1 grudnia 2010 roku J. K. (1) mianowany został urzędnikiem służby cywilnej.

/akt mianowania k. 114/B akt osobowych pracownika/

J. K. (1) w toku zatrudnienia w Ministerstwie (...), pracując na różnych stanowiskach, był wielokrotnie wyróżniany i nagradzany. Brał udział w licznych szkoleniach i był wysoko oceniany.

/pisma w przedmiocie wyróżnień i nagród, oceny, zaświadczenia i dyplomy - w aktach osobowych pracownika/

W dniu 30 listopada 2015 roku J. K. (1) wysłał na adres mailowy Ministra (...)A. Z. wiadomość tekstową, w której odniósł się do spotkania ministra z pracownikami ministerstwa i zapowiedzi kolejnego spotkania w departamencie, w którym pracę świadczył J. K. (1). W wiadomości tej wyraził oczekiwanie na to zapowiedziane spotkanie, przedstawił się i scharakteryzował swoje dotychczasowe osiągnięcia zawodowe i społeczne. Wskazał, że ma pomysły i przemyślenia, jak zwiększyć jakość edukacji i wyraził gotowość pozostawania do dyspozycji ministra.

/wydruk e-mail k. 26/

W grudniu 2015 roku pojawiły się w środkach masowego przekazu wiadomości o zaproszeniu społeczeństwa przez Ministra (...)do debaty na temat reformy systemu oświaty, w szczególności poprzez dostarczanie pomysłów czy propozycji.

/wydruk k. 269/

W piśmie z dnia 5 stycznia 2016 roku, zatytułowanym „notatka”, sporządzonym przez J. K. (1), a skierowanej do Ministra (...)A. Z., autor pisma przedstawił w ramach debaty na temat zmian w edukacji swoje analizy, przemyślenia i konkretne propozycje. Wskazał, że wynikają one z jego doświadczenia zawodowego oraz obserwacji jego żony, wieloletniego nauczyciela i dyrektora jednej ze szkół.

/pismo k. 27-32/

W dniu 2 czerwca 2016 roku J. K. (1) i jego żona L. K. wysłali wiadomość e-mail na adres sekretariatu Ministra (...) M. M. z propozycjami odnoszącymi się do zwiększenia wynagrodzeń nauczycielskich.

/e-mail k. 345/

Wiadomość została przekazana do Ministerstwa (...)Departamentu (...). W odpowiedzi z dnia 17 czerwca 2016 roku zastępca dyrektora tego departamentu podziękował za propozycję, potraktowaną jako ważny głos w toczącej się debacie dotyczącej zmian w oświacie. Przypomniano o inicjatywie ogólnopolskiej debaty o systemie oświaty pod hasłem (...) oraz o tym, że zakończy się ona 27 czerwca 2016 roku, kiedy nastąpi podsumowanie prowadzonych prac.

/pismo k. 321-322/

W dniu 18 maja 2016 roku J. K. (1) (podając, że jest wiceprezesem (...)) i jego żona L. K. (podając, że jest dyrektorem gimnazjum w J.) wysłali drogą mailową do wicepremiera i Ministra (...) M. M. skan pisma.

Autorzy tego pisma podkreślili w nim, że projektowana reforma edukacji oparta głównie na zmianie „uniwersalnej” podstawy programowej i zmianie struktury systemu szkolnego jest działaniem o charakterze fasadowym – dalece niewystarczającym i stanowi w ich przekonaniu realne zagrożenie dla realizacji ambitnych celów Strategii (...).

Zaznaczyli, że skoro twórcy projektowanej reformy nie opublikowali dotychczas informacji o „wąskich gardłach” rozwoju edukacji, pozwalają sobie przekazać własne przemyślenia na ten temat. W dalszej części pisma przedstawili owe przemyślenia, uwagi i propozycje. W piśmie znalazła się prośba o nieprzekazywanie pisma do Ministerstwa (...), gdyż 5 stycznia 2016 roku została przekazana ministrowi A. Z. notatka o treści zbliżonej i nie spotkała się ona z odpowiedzią.

W piśmie wskazano, że zostało ono również przesłane do wiadomości: Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i szefa KPRM B. S..

/pismo z jego pełną treścią k. 118-122, co do daty wystosowania pisma – fakt bezsporny k. 4, k. 110/

W dniu 7 czerwca 2016 roku pracownik Ministerstwa (...) podziękował mailowo J. K. (1) i L. K. za propozycje dotyczące systemu edukacji nawiązujące do Strategii (...) i poinformował, że złożone przez nich uwagi i propozycje zostały przekazane Zespołowi (...) oraz że zostaną wzięte pod uwagę.

/wydruk e-mail k. 39/

W dniu 4 lipca 2016 roku pełnomocnik Ministerstwa (...) w sprawie sądowej przed Sądem Rejonowym dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie sygn. akt VIII P 292/16 zapoznał się z ww. pismem z dnia 18 maja 2016 roku, złożonym do akt tamtej sprawy wraz z pismem procesowym z dnia 29 czerwca 2016 roku.

/pismo procesowe k. 115, fakt podniesiony przez stronę powodową k. 110, uznany za przyznany przez stronę przeciwną/

W piśmie z dnia 25 lipca 2016 roku Dyrektor Generalny Ministerstwa (...) oświadczył J. K. (1), że rozwiązuje z nim stosunek pracy z powodu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków członka korpusu służby cywilnej, na podstawie art. 71 ust. 7 ustawy o służbie cywilnej.

W uzasadnieniu pisma wskazano, że J. K. (1) naruszył następujące obowiązki: obowiązek rzetelnego i bezstronnego wykonywania powierzonych zadań (art. 76 ust. 1 pkt 4 ustawy), obowiązek godnego zachowania się w służbie oraz poza nią (art. 76 ust. 1 pkt 7 ustawy) oraz obowiązek wykonywania poleceń służbowych przełożonych (art. 77 ust. 1 ustawy). Podano, iż J. K. (1) skierował wraz ze swoją żoną pisma z dnia 18 maja 2016 roku do wicepremiera M. M., zawierającego m.in. nieuzasadnioną krytykę polityki Rządu Rzeczypospolitej Polskiej realizowanej przez Ministra (...) w dziedzinie oświaty, podając że projektowana reforma edukacji jest działaniem o charakterze fasadowym, dalece niewystarczającym i stanowi realne zagrożenie dla realizacji ambitnych celów Strategii (...), jak też że twórcy projektowanej reformy nie opublikowali dotychczas informacji o „wąskich gardłach” rozwoju edukacji. W uzasadnieniu omawianego pisma wskazano też, że nie do pogodzenia jest jawna krytyka zamierzonych działań Rządu Rzeczypospolitej Polskiej z wykonywaniem przez J. K. (1) zadań w Ministerstwie (...), mając na względzie że powinna go obowiązywać powściągliwość w publicznym wypowiedaniu poglądów na temat pracy swojego urzędu i polityczna neutralność. Powołano się także na zarządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 6 października 2011 roku w sprawie wytycznych w zakresie przestrzegania zasad służby cywilnej oraz w sprawie zasad etyki korpusu służby cywilnej, zgodnie z którym zasada lojalności urzędnika służby cywilnej powinna polegać na m.in. lojalnym i rzetelnym realizowaniu programu Rządu Rzeczypospolitej Polskiej bez względu na własne przekonania i poglądy polityczne. Zwrócono nadto w piśmie uwagę na powoływanie się na funkcję wiceprezesa (...), pełnioną jako przedstawiciel wyznaczony przez Ministerstwo (...).

/pismo rozwiązujące stosunek pracy k. 23-25/

W dniu 9 września 2016 roku J. K. (1) wystosował do prezesa partii (...) J. K. (2) skargę „na dyskryminację osobistą i zawodową”. Kolejne pismo do J. K. (2) wystosował J. K. (1) w listopadzie 2016 roku, w którym przedstawił swoją koncepcję rozwoju edukacji w Polsce, prosząc o umożliwienie jej wdrożenia.

/pisma k. 357-358, k. 353-355/

W obowiązującym w Ministerstwie (...) regulaminie pracy jest mowa o tym (§ 8), że naruszeniem obowiązków pracowniczych jest w szczególności:

- nierealizowanie zadań i poleceń przełożonych związanych z pracą;
- wykonywanie w czasie pracy czynności nie związanych ze stosunkiem pracy;
- nieusprawiedliwione nieprzybycie do pracy lub samowolne jej opuszczenie bez usprawiedliwienia;
- stawianie się do pracy w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu narkotyków albo innych środków odurzających o podobnym działaniu oraz spożywanie alkoholu lub zażywanie narkotyków albo innych środków o podobnym działaniu w czasie pracy lub w miejscu pracy;
- wykonywanie pracy zarobkowej w okresie orzeczonej w zwolnieniu lekarskim niezdolności do pracy lub zawinione wykorzystywanie zwolnienia lekarskiego od pracy w sposób rażąco niezgodny z jego celem;
- działanie lub zachowanie uznane w Kodeksie pracy za mobbing;
- zakłócanie porządku i spokoju w miejscu pracy i
- niewłaściwe zachowanie wobec przełożonych, podwładnych, współpracowników i interesantów Ministerstwa.

/regulamin pracy k. 270-293/

Zgodnie z zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 6 października 2011 roku w sprawie wytycznych w zakresie przestrzegania zasad służby cywilnej oraz w sprawie zasad etyki korpusu służby cywilnej, członek korpusu służby cywilnej przy wykonywaniu zadań kieruje się m.in.:

- zasadą legalizmu, praworządności i pogłębiania zaufania obywateli do organów administracji publicznej, przejawiającą się m.in. we wpływności na stopień wiary obywateli z państwem, zapewnieniu aktywnego udziału obywateli w rozstrzygnięciu spraw publicznych;
- zasadą odpowiedzialności za działanie lub zaniechanie, przejawiającą się m.in. w kierowaniu się interesem publicznym i efektywnością;
- zasadą godnego zachowania, przejawiającą się m.in. w wykonywaniu pracy z respektem dla reguł współżycia społecznego i kultury osobistej, właściwym zachowaniu również poza pracą, unikaniu niepożądanych zachowań mających negatywny wpływ na wizerunek państwa, służby cywilnej i urzędu;
- zasadą służby publicznej, wyrażającej się w szczególności w służebnym charakterze pracy wobec obywateli, służbie państwu, której podstawowym elementem jest ochrona jego interesów i rozwoju, nieuchylaniu się od podejmowania odpowiedzialności za swoje postępowanie, ze świadomością, że interes publiczny wymaga działań rozważnych, ale skutecznych i realizowanych w sposób zdecydowany;
- zasadą lojalności, wyrażającej się w szczególności w lojalnym i rzetelnym realizowaniu programu Rządu Rzeczypospolitej Polskiej, bez względu na własne przekonania i poglądy polityczne, lojalności wobec urzędu, przełożonych, kolegów, podwładnych, udzielaniu przełożonym obiektywnych, zgodnych z najlepszą wolą i wiedzą porad i opinii podczas przygotowywania propozycji działań administracji rządowej, wykazywaniu powściągliwości w publicznym wypowiedzianiu poglądów na temat pracy swojego urzędu oraz innych urzędów,
- zasadą neutralności politycznej,

- zasadą rzetelności, przejawiającej się w m.in. twórczym podejmowaniu zadań i aktywnym realizowaniu obowiązków, z najlepszą wolą i w interesie społecznym, nieograniczającym się jedynie do przestrzegania przepisów.

/zarządzenie k. 294-306/

Miesięczne wynagrodzenie J. K. (1) brutto, obliczone jak ekwiwalent za urlop, wynosiło 7.738,97 złotych.

/zaświadczenie k. 114/

Ustaleń stanu faktycznego Sąd Rejonowy – Sąd Pracy dokonał przede wszystkim w oparciu o zaliczone w poczet materiału dowodowego dokumenty (k. 313v, k. 492v), a także wydruki, które jako inne dokumenty w rozumieniu art. 308 k.p.c., a w każdym razie jako inne środki dowodowe w rozumieniu art. 309 k.p.c., podlegają swobodnej ocenie sędziowskiej jak każdy inny dowód na zasadzie art. 233 § 1 k.p.c.. Podkreślenia wymaga, że strony postępowania nie kwestionowały złożonych dokumentów i wydruków.

Co się tyczy zeznań świadków A. S. (k. 193-193v), R. S. (k. 192-192v), są one wiarygodne w zakresie, w którym potwierdzają okoliczności wynikające z innych wiarygodnych dowodów. Sąd Rejonowy – Sąd Pracy nie uwzględnił ich zeznań w zakresie, w którym stanowiły ocenę zachowania powoda, czy sporządzanych przezeń tekstów, gdyż ocena taka nie należy do świadków, tylko do organu rozpoznającego i rozstrzygającego sprawę. Zaznaczyć natomiast należy, że świadkowie ci, zagadywani w temacie ewentualnego powrotu powoda do pracy u pozwanego, nie byli w stanie wskazać na jakiegokolwiek okoliczności stanowiące obiektywne przeszkody w tym względzie. Świadek A. S. nie wskazała na jakiegokolwiek przeszkody, zaś świadek R. S. wskazał jako przeszkody zatrudnienie obecnie nowych osób, nie podając już nawet jakie stanowi to przeciwwskazanie do przywrócenia powoda, a nadto zwrócił uwagę na „rozbieżności pomiędzy oceną powoda, a wdrażaną polityką edukacji” w sytuacji, gdy rozwiązując z nim stosunek pracy nie zarzucono mu nierealizowania polityki edukacyjnej, a jedynie krytykę projektowanej reformy.

Zeznania świadka D. C. (k. 419v-420, nagranie k. 421), zasłużyły na uwzględnienie, przy czym nie wniosły do sprawy nic istotnego. Świadek potwierdziła jedynie okazywaną jej korespondencję i naświetliła ogóle zasady postępowania w jej komórce organizacyjnej w kontekście takich korespondencji.

W sprawie przeprowadzony został też dowód z przesłuchania stron (powoda k. 360v-362v, pozwanego k. 313v-315, nagranie k. 316). Strony przedstawiły przede wszystkim swoje motywacje, w wypadku reprezentanta pozwanego – towarzyszącą rozwiązaniu z powodem stosunku pracy, w wypadku powoda – odnoszącą się do zarzucanych mu zachowań.

Sąd Rejonowy oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. weryfikacji tekstu celem oceny, czy pismo z dnia 18 maja 2016 roku zawiera stwierdzenia świadczące o „niezgodnym zachowaniu w służbie cywilnej”, o „nierzetelnym i stronnictwym wykonywaniu powierzonych zadań” oraz o „niewykonywaniu poleceń służbowych” (k. 420v). Sądowa ocena treści tegoż pisma nie wymaga uciekania się do wiadomości specjalnych.

Na rozprawie w dniu 17 maja 2018 roku oddalono także wnioski dowodowe o dodatkowe przesłuchanie w charakterze strony powoda na okoliczności odnoszące się do dołączonych po pierwotnym przesłuchaniu powoda dokumentów, w szczególności korespondencji z J. K. (2) po dyscyplinarnym zwolnieniu powoda, o przeprowadzenie dokumentów z akt sprawy VIII P 292/16 i VIII P 461/16 za wyjątkiem tych dokumentów, które zostały dołączone w wykonaniu zarządzenia z dnia 16 maja 2018 roku oraz o przeprowadzenie dowodu z dokumentów w postaci uchwały Rady Miasta J. oraz raportu NIK na zawnioskowane okoliczności – z uwagi na to, że okoliczności, które miałyby zostać wykazane tymi wnioskowanymi dowodami nie mają istotnego znaczenia dla rozpoznania sprawy niniejszej, pomijając już kwestię przydatności tychże do wykazania zawnioskowanych okoliczności (k. 492v).

Sąd Rejonowy – Sąd Pracy zważył, co następuje.

Powództwo jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Pozwany pracodawca, rozwiązując z powodzeniem stosunek pracy, powołał się na treść art. 71 ust. 7 ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o służbie cywilnej (Dz. U. z 2018 roku, poz. 106, dalej: „ustawa”).

Zgodnie z treścią art. 71 ust. 7 ustawy, rozwiązanie stosunku pracy z urzędnikiem służby cywilnej bez wypowiedzenia z winy urzędnika może nastąpić w razie:

- 1) ciężkiego naruszenia przez urzędnika podstawowych obowiązków członka korpusu służby cywilnej, jeżeli wina urzędnika jest oczywista;
- 2) popełnienia przez urzędnika w czasie trwania stosunku pracy przestępstwa, które uniemożliwia dalsze zatrudnienie, jeżeli przestępstwo jest oczywiste lub zostało stwierdzone prawomocnym wyrokiem;
- 3) zawinionej przez urzędnika utraty uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku, jeżeli nie jest możliwe wyznaczenie urzędnikowi stanowiska uwzględniającego jego przygotowanie zawodowe.

Stosownie do ust. 8 art. 71 ustawy, rozwiązanie stosunku pracy z urzędnikiem służby cywilnej bez wypowiedzenia z winy urzędnika nie może nastąpić po upływie miesiąca od dnia uzyskania wiadomości o okoliczności uzasadniającej rozwiązanie stosunku pracy.

Warto zwrócić uwagę na to, że zachowanie urzędnika polegające na ciężkim naruszeniu jego podstawowych obowiązków może doprowadzić do ustania stosunku pracy bez wykorzystywania instytucji natychmiastowego rozwiązania. Może bowiem rzutować na ocenę kwalifikacyjną, a druga negatywna taka ocena powoduje obligatoryjne wypowiedzenie. Nie ulega wątpliwości, że daje też podstawę do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, którego jednym ze sposobów zakończenia jest orzeczenie kary wydalenia ze służby. Trudno też nie przyznać, że urzędnik naruszający swoje obowiązki, zwłaszcza w stopniu określanym jako „ciężki”, traci nieposzlakowaną opinię, co też rodzi obowiązek wypowiedzenia stosunku pracy.

W przepisie art. 113 ustawy ustawodawca określił, że przedmiotem postępowania dyscyplinarnego jest naruszenie przez urzędnika lub pracownika służby cywilnej obowiązków członka korpusu służby cywilnej, przy czym w akcie tym nie wskazano wprost czynów zagrożonych odpowiedzialnością dyscyplinarną, a obowiązki członków korpusu służby cywilnej, wyliczane w rozdziale 6 komentowanej ustawy, charakteryzują się wysokim poziomem ogólności i niedoprecyzowania. Wobec powyższego, to do dyrektora generalnego (kierownika urzędu) należy ocena, czy dany czyn członka korpusu służby cywilnej lub jego zaniechanie mieści się w kategoriach naruszenia obowiązków członków korpusu służby cywilnej. Ocena ta jest następnie weryfikowana przez komisję dyscyplinarną.

W myśl art. 76 ust. 1 ustawy, członek korpusu służby cywilnej jest obowiązany w szczególności:

- 1) przestrzegać Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i innych przepisów prawa;
- 2) chronić interesy państwa oraz prawa człowieka i obywatela;
- 3) racjonalnie gospodarować środkami publicznymi;
- 4) rzetelnie i bezstronnie, sprawnie i terminowo wykonywać powierzone zadania;
- 5) dochowywać tajemnicy ustawowo chronionej;
- 6) rozwijać wiedzę zawodową;
- 7) godnie zachowywać się w służbie oraz poza nią.

Zauważyć należy, że obowiązki członków korpusu służby cywilnej, określone w art. 76 ust. 1 ustawy, w większości zawierają się w kategorii klauzul generalnych – norm ogólnych, świadomie niedoprecyzowanych, których ocenę konkretnego stanu faktycznego powierza się podmiotowi przestrzegającemu prawo lub organowi stosującemu prawo,

co jednak nie oznacza dowolności w kreowaniu zarzutów. Istota klauzuli generalnej wyraża się w tym, że daje ona możliwość podejmowania decyzji, powołując się na indywidualną ocenę sytuacji występującej w danym przypadku lub na podstawie pozaprawnych zasad postępowania. Wobec powyższego ocena, czy dane zachowanie członka korpusu służby cywilnej lub jego zaniechanie może być uznane za przekroczenie obowiązków określonych w komentowanym rozdziale, nie może być dokonywana w oderwaniu od konkretnej sytuacji. Ostatni ze wskazanych w komentowanym artykule obowiązków, który dotyczy godnego zachowywania się w służbie oraz poza nią, ma charakter szczególnie o tyle, że jego zakres oddziaływania wykracza poza normalny zakres stosunku pracy – obowiązuje on również poza miejscem wykonywania pracy. Obowiązek ten wynika ze specyficznej misji służby cywilnej. Pojęcie godnego zachowania w doktrynie nie jest jednoznacznie zdefiniowane. Należy jednak uznać, że ustawodawca posługując się tym pojęciem miał na myśli wszelkie zachowania członka korpusu służby cywilnej, które negatywnie wpływają na wizerunek służby cywilnej, jej postrzeganie przez społeczeństwo. W literaturze przedmiotu jako przykłady naruszenia omawianego obowiązku wskazuje się między innymi: formułowanie niepocholebnych opinii dotyczących służby cywilnej lub urzędu, lekceważący stosunek do instytucji państwowych lub samorządowych, niestosowne zachowanie się członka korpusu służby cywilnej w miejscu swego zamieszkania, nadużywanie alkoholu, znęcanie się nad członkami rodziny. Wyraźnie więc chodzi o zachowania o silnym ładunku negatywnych emocji, powszechnie nieakceptowane społecznie. Oczywiście z uwagi na nieostre unormowania prawne każde naruszenie komentowanego obowiązku należy rozpatrywać indywidualnie, uwzględniając tło wydarzeń i towarzyszące im okoliczności.

Koniecznym elementem rozwiązania stosunku pracy z urzędnikiem służby cywilnej bez wypowiedzenia z winy urzędnika jest element oczywistego naruszenia obowiązków, a zarazem oczywistej winy pracownika.

Występujące w przepisie wyrażenie „z winy urzędnika” zawiera w sobie zarówno element subiektywny (wina subiektywna), jak i obiektywny (bezprawność zachowania się urzędnika). Pojęcie winy subiektywnej wyrażone jest przez użycie zwrotu „ciężkie naruszenie” natomiast bezprawność kryje się w sformułowaniu „naruszenie przez urzędnika podstawowych obowiązków członka korpusu służby cywilnej”.

Podkreślić trzeba, że rozwiązanie stosunku pracy w trybie natychmiastowym z winy pracownika jest nadzwyczajnym sposobem zakończenia stosunku pracy i powinno być stosowane przez pracodawcę jedynie wyjątkowo. Musi być nadto uzasadnione szczególnie okolicznościami, które w zakresie winy pracownika polegają na jego złej woli lub rażącym niedbalstwie, a nie np. na błędnym przekonaniu o działaniu w interesie pracodawcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 1997 roku, sygn. akt I PKN 193/97).

W niniejszej sprawie ani oczywiste nie jest naruszenie przez powoda J. K. (1) podstawowych obowiązków pracowniczych, ani też jego wina.

W pierwszej kolejności zaznaczyć należy, że podstawą faktyczną rozwiązania z powodem stosunku pracy był załącznik do maila z dnia 18 maja 2016 roku skierowanego do ówczesnego wicepremiera i Ministra (...) M. M., stanowiący skan pisma (wydruk k. 118-121).

W oparciu o treść tego załącznika oraz fakt jego wysłania ww. adresatowi pozwany pracodawca sformułował zarzuty, które legły u podstaw dyscyplinarnego zwolnienia powoda z pracy pismem z dnia 25 lipca 2016 roku.

Jednocześnie w piśmie tym na wstępie wskazano ogólnie trzy rodzaje obowiązków, których naruszenia dopuścić miał się powód, a następnie w uzasadnieniu pisma podano kilka argumentów, nie wskazując już, naruszenie którego ze wskazanych obowiązków poszczególne z tych argumentów uzasadniają. Próbę taką podjął pełnomocnik pozwanego w odpowiedzi na pozew.

I tak, naruszenie obowiązku rzetelnego i bezstronnego wykonywania powierzonych zadań (art. 76 ust. 1 pkt 4 ustawy) uzasadniono tym, że powód powinien zapewniać zawodowe, rzetelne, bezstronne i politycznie neutralne wykonywanie zadań państwa. Przestrzegać zasady lojalności, polegającej na lojalnym i rzetelnym realizowaniu programu Rządu Rzeczypospolitej Polskiej bez względu na własne przekonania i poglądy polityczne. Powinien też przestrzegać zasady profesjonalizmu wyrażającej się m.in. w wykazywaniu powściągliwości w publicznym wypowiedzianiu poglądów na

temat pracy swojego urzędu. Nie połączono jednak poszczególnych zachowań powoda czy treści współsporządzonego przezeń przedmiotowego pisma z tymi powinnościami i nie wskazano choćby, jakie konkretnie zachowania powoda stanowiły naruszenie danej powinności. Przyjęto, jak należy wnioskować, że samo tylko zestawienie samej treści pisma i brzmienia poszczególnych przepisów z Konstytucji, ustawy czy aktów prawnych wewnętrznych, w sposób oczywisty będzie wskazywało na naruszenie przez powoda podstawowych obowiązków i jego winę.

Nie może się to spotkać z aprobatą Sądu Rejonowego – Sądu Pracy.

W pierwszej kolejności zważyć należy, że powód nie występował w przedmiotowej korespondencji jako urzędnik służby cywilnej. Pismo nie zostało sporządzone na urzędowym druku. Powód nie użył służbowej pieczętki, a nawet nie tytułował się jako główny specjalista w pozwanym Ministerstwie. Pismo to pochodziło od powoda oraz jego żony i nawiązywało do konsultowanego projektu Strategii (...), będąc też efektem braku odpowiedzi na propozycje i przemyślenia złożone przez nich Ministrowi (...) w ramach społecznej debaty, do której obywatele zostali zaproszeni. Żona powoda została przedstawiona jako dyrektor Gimnazjum nr (...) w J., zaś on sam jako wiceprezes (...), co było zgodne z prawdą i z pewnością nie stanowiło powoływania się przez powoda na stanowisko w ramach służby cywilnej z wszystkimi tego konsekwencjami, jak np. koniecznością zachowywania tzw. drogi służbowej. Takie przedstawienie się autorów pisma miało przede wszystkim na celu poważne zainteresowanie się przez adresata podjętym tematem, potraktowanie pisma odpowiednio wnikliwiej, skoro pochodzić miało od osób o niewątpliwie dużej wiedzy i doświadczeniu. Oceniając zachowanie powoda nie można abstrahować od powyższego, gdyż to istotnie rzutuje zarówno na ocenę, czy doszło przez niego do naruszenia podstawowych obowiązków członka korpusu służby cywilnej oraz czy można mu przypisać winę, tym bardziej oczywistą.

Nie budzi wątpliwości, że urzędnik służby cywilnej powinien się właściwie zachowywać także poza pracą, ale na pytanie, czy wykazywanie obywatelskiej postawy i zaangażowanie w uczestnictwie w społecznej debacie na temat rozwoju, także w zakresie edukacji jest zachowaniem niewłaściwym, udzielić należy odpowiedzi negatywnej.

Nawet jednak oceniając zachowanie powoda nie w kontekście prywatnej, obywatelskiej inicjatywy w odpowiedzi na zaproszenie z kręgów rządowych, ale jako działań urzędnika służby cywilnej, to strona pozwana nie wyjaśniła choćby, w jaki sposób powód nie realizował jako członek korpusu służby cywilnej programu Rządu Rzeczypospolitej biorąc udział w tym konkretnym wypadku w debacie nad projektowanym dopiero programem czy reformą. W sprawie nie zarzucano przecież powodowi nierealizowania określonego, przyjętego i wdrożonego programu rządowego. Co do sugerowanego zarzutu braku powściągliwości w publicznym wypowiedzianiu poglądów na temat pracy swojego urzędu, trzeba mieć na względzie, że powód nie publikował nigdzie przedmiotowego pisma, a jedynie przekazał je do urzędowego wykorzystania.

Strona pozwana wskazany obowiązek godnego zachowania się w służbie oraz poza nią (art. 76 ust. 1 pkt 7 ustawy), jako również naruszony przez powoda, uzasadniła powoływaniem się przez powoda na sprawowaną funkcję wiceprezesa (...), co mogło wprowadzić w błąd odbiorców pisma co do tego w imieniu jakiego, czy jakich podmiotów zostało sporządzone i podpisane. Tymczasem w kontekście całej treści przedmiotowego pisma nie ma jednak żadnych wątpliwości co do tego, że pismo sporządziło, w ramach debaty nad rządowymi projektami, małżeństwo zajmujące się zawodowo edukacją, uwiarygodniając to jedynie przytoczeniem swojego stanowiska czy funkcji. Nie sposób traktować tego jako „nadużycia” piastowanej przez powoda funkcji, niezależnie już od tego, z czyjego ramienia ją pełni.

Niezrozumiałe jest uzasadnienie naruszenia przez powoda obowiązku wykonywania poleceń służbowych przełożonych (art. 77 ust. 1 ustawy), mając na względzie, że nie wskazano nawet, jakiego konkretnie polecenia służbowego powód w tym konkretnym wypadku nie wykonał.

Powodowi zarzucono także działanie bez wiedzy przełożonych. Abstrahując zatem od poruszanej już kwestii, czy zabierając głos w ramach debaty społecznej powód musiał działać za wiedzą przełożonego, a tym bardziej, z jego polecenia, to nie sposób też przyjąć za stroną pozwaną, że powód dążył do uniknięcia sytuacji, aby przełożony dowiedział się o tych jego działaniach. Dość wskazać, że treść pisma do ówczesnego wicepremiera, załączona do maila z dnia 18 maja 2016 roku, w dużej mierze pokrywała się z treścią pisma wysyłanego uprzednio przełożonemu

powoda. Ów mail z 18 maja 2016 roku był konsekwencją braku reakcji ze strony przełożonego, a prośba o jego mu nieprzekazywanie w ustalonych okolicznościach jawi się jedynie jako motywowana obawą o niezainteresowanie się merytorycznie przez adresata poruszonym tematem i formalnym przekazaniem sprawy.

Niezależnie od powyższego zaznaczyć trzeba, że zawarta w przedmiotowym piśmie krytyka nie jest krytyką ad personam, ale odnosi się do działań rządowych, w dodatku projektowanych. Jest nade wszystko rzeczowa i umotywowana (szereg argumentów, przykładów i propozycji). Konstruktywna. Nie zawiera zwrotów obraźliwych czy w inny sposób nieparlamentarnych.

Przytoczyć też należy raz jeszcze niektóre zasady wyrażone w zarządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 6 października 2011 roku, takie jak zasada pogłębiania zaufania obywateli do organów administracji publicznej, przejawiająca się m.in. we wpływności na stopień więzi obywateli z państwem, zapewnieniu aktywnego udziału obywateli w rozstrzyganiu spraw publicznych, zasada odpowiedzialności za działanie lub zaniechanie, przejawiająca się m.in. w kierowaniu się interesem publicznym i efektywnością, zasada służby publicznej, wyrażająca się w szczególności w służebnym charakterze pracy wobec obywateli, służbie państwu, której podstawowym elementem jest ochrona jego interesów i rozwoju, nieuchylaniu się od podejmowania odpowiedzialności za swoje postępowanie, ze świadomością, że interes publiczny wymaga działań rozważnych, ale skutecznych i realizowanych w sposób zdecydowany, czy zasada rzetelności, przejawiająca się w m.in. twórczym podejmowaniu zadań i aktywnym realizowaniu obowiązków, z najlepszą wolą i w interesie społecznym, nieograniczającym się jedynie do przestrzegania przepisów.

Mając na względzie te zasady i w ich świetle ustalone w sprawie twórcze, zdecydowane i zaawansowane zaangażowanie powoda w sprawy społeczne, w szczególności rozwój edukacji, którego jednym z przejawów były właśnie pisma kierowane do poszczególnych ministrów w ramach debat nad projektami reform, nie sposób traktować o winie powoda, a tym bardziej oczywistej winie.

Stosownie do treści art. 9 ustawy, w sprawach dotyczących stosunku pracy w służbie cywilnej, nieuregulowanych w ustawie, stosuje się przepisy Kodeksu pracy i inne przepisy prawa pracy (ust. 1). Spory o roszczenia dotyczące stosunku pracy w służbie cywilnej rozpatrywane są przez sądy pracy (ust. 2).

Zgodnie z art. 56 § 1 k.p., pracownikowi, z którym rozwiązano umowę o pracę bez wypowiedzenia z naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę w tym trybie, przysługuje roszczenie o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach albo o odszkodowanie.

Sąd Rejonowy – Sąd Pracy przywrócił powoda do pracy, nie znajdując uzasadnionych powodów przemawiających za niecelowością takiego rozstrzygnięcia. W szczególności, powodów takich nie wykazała strona pozwana. Zajmowanie się dotychczasowymi obowiązkami służbowymi zwolnionego pracownika przez inną osobę czy osoby nie oznacza jeszcze niemożliwości przywrócenia do pracy. W szczególności strona pozwana nie wykazała, a nawet nie twierdziła, że zlikwidowane zostało stanowisko głównego specjalisty w Departamencie (...). Nie udowodniono również twierdzenia z odpowiedzi na pozew, zgodnie z którym, przywrócenie powoda do pracy mogłoby wpłynąć niekorzystnie na pracę urzędu. Zwraca uwagę zresztą przypuszczalny tryb tego twierdzenia, a ponadto brak wyjaśnienia, na czym ten niekorzystny wpływ miałby polegać czy jak miałby się przejawiać.

W punkcie II wyroku zasądzone od pozwanego na rzecz powoda kwotę 23.216,91 złotych tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, pod warunkiem podjęcia przez powoda pracy u pozwanego w terminie 7 dni od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

W myśl art. 9 ust. 1 ustawy w zw. z art. 57 § 1 k.p., powodowi w razie podjęcia pracy w wyniku przywrócenia do pracy przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, nie więcej jednak niż za 3 miesiące.

Trzymiesięczne wynagrodzenie powoda, zasądzone mu z ww. tytułu, wynosi 23.216,91 (3 x 7.738,97) złotych.

Jednocześnie wskazać należy, iż w sprawie nie udowodniono, aby powód należał do kategorii osób, o których mowa w § 2 art. 57 k.p., zatem nie przysługuje mu wynagrodzenie za cały czas pozostawania bez pracy, toteż w żądanie w tym przedmiocie, ponad zasądzoną kwotę 23.216,91 złotych, należało oddalić jako niezasadne.

O kosztach w punkcie IV wyroku orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 (2.700 złotych) oraz § 9 ust. 1 pkt 1 (180 złotych) rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Z tych wszystkich względów i na mocy powołanych przepisów orzec należało jak w wyroku.